

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 72/14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 1722

датум: 07. 09. 2014.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ**

Извештај о посети ПУ Пријеполје

Београд, септембар 2014. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика зтостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	Полицијска управа у Пријепољу и Полицијска станица у Прибоју
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права.
ВРСТА ПОСЕТЕ	Контролна посета
ДАТУМ ПОСЕТЕ	23. и 24. септембар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Јелена Јелић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i></p> <p>Чланови тима: Никола Ковачевић, <i>Београдски центар за људска права,</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у ПУ Пријепоље и ПС Прибој остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију, без обзира на њен степен тајности.

Лишавање слободе и идентификација нерегуларних миграната и тражиоца азила

У препоруци НГИМ бр. 75-6/14 у погледу утврђивања идентитета странаца наведено је следеће: „Странца затеченог на територији Републике Србије без исправа подобних за доказивање идентитета, странца који је незаконито ушао на територију Републике Србије, као и сваког другог странца који нема доказ да на територији Републике Србије борави законито, полицијски службеници спровешће до најближе полицијске станице, где ће одмах приступити провери, односно утврђивању његовог идентитета претрести га ради проналажења личних исправа и докумената, као и обавити проверу и уношење података у прописане евиденције.”

Пракса поступања према странцима затеченим на територији ПУ Пријепоље различита је у зависности од тога да ли је затечено лице нерегуларни мигрант или тражилац азила.

Поступања према нерегуларним мигрантима подразумева да ће се затечени странац који незаконито борави на територији РС лишити слободе и спровести у најближу РС ради утврђивања његовог идентитета. Утврђивање идентитета своди се на узимање усмене изјаве странца о његови личним подацима попут имена, презимена, датума и места рођења, земље порекла и слично. Веродостојност тако датих података није могуће утврдити, тако да је могуће да се то лице касније, пред неким другим органом РС представи другачије. Не врши се дактилоскопирање и фотграфисање учиниоца прекршаја који се везују за незаконит боравак на територији РС. Ипак, уколико странац са собом поседује путну исправу или други документ издат у земљи порекла, као и друге исправе⁴ у којима су наведени његови лични подаци (лична карта за тражиоце азила издата у другој земљи, потврда о израженој намери за тражење азил издата у другој земљи, одлука о претеривању донета у некој од суседних земаља и слично), ти подаци се узимају као веродостојни и користе се у даљем поступању према странцу.

Лица која су изразила намеру да траже азил се такође лишвају слободе и одводе у најближу полицијску станицу где се приступа утврђивању идентитета. Идентитет се утврђује тако што се од странаца узима изјава о њиховим личним подацима (име, презиме, датум и место рођења, земља порекла и слично) чија се веродостојност не може проверити, након чега се у просторијама Одсека криминалистичке полиције врши њихово дактилоскопирање и фотографисање. Добијени подаци уносе се у електронску евиденцију „Афис“. Оваква пракса спроводи се од јула 2013. године, а у складу са депешом која је стигла из МУП.

Увидом у електронску евиденцију „Афис“ утврђено је да је у току 2014. године дактилоскопирано 4 странца који су пред представницима ПУ изразили намеру за тражење азила (што се поклапа и са бројем издатих потврда у тој години).

Поступање по утврђивању идентитета

Пошто утврде идентитет нерегуларног мигранта, припадници ПУ Пријепоље приступају састављању захтева за покретање прекршајног поступка. Увидом у евиденцију мера предузетих према странцима утврђено је да је у току 2014. године укупно поднето 5 захтева за покретање прекршајног поступка због незаконитог преласка државне границе. Тај број у 2013. години износио је 69.

У ПУ Пријепоље до сада није било ситуација у којима је странцима одређено полицијско задржавање.

У разговору са инспектором за странце ПУ Пријепоље утврђено је да се приликом састављања прекршајне пријаве не наводе чињенице које се односе на разлоге учињеног прекршаја. Тако се дешава да странац лишен слободе у комуникацији са полицијским службеницима помене да је, нпр. земљу порекла напустио због рата, страха за живот или

⁴ Истинитост података из тих исправа се не може проверити.

безбедност и слично. Међутим, тај податак се не уноси у захтев за покретање прекршајног поступка, нити се тај странац поучава о праву да тражи азил.

Издавање потврде о израженој намери за тражење азила

У току 2014. године 4 странаца је изразило намеру да тражи азил, док је у 2013. године тај број био знатно већи и износи 99. Приликом усменог утврђивања чињеница о разлозима незаконитог боравка на територији РС, затечени странци се не поучавају о могућности да траже азил. Чак и уколико садржина утврђених чињеница (прикупљених приликом разговора који полицијски службеник има са странцем) има елементе прогона или друге елементе који указују да странцу треба да се одобри супсидијарна заштита⁵ том лицу ће се неће предочити могућност да у Србији може да добије међународну заштиту. Једино ако изричито затражи азил издаће му се потврда и упутиће се у неки од центара за азил.

Остале мере које се предузимају према странцима

Према речима припадника ПУ Пријеполје, до сада се није дешавало да странцима у прекршајном поступку буду изречене казне затвора. Изриче се или опомена или новчана казна коју су до сада сви прекршајно кажњени странци могли да плате, те није било потребе да им се иста замени казном затвора. Пошто странац буде прекршајно кажњен, доноси му се и уручује решења о отказу боравка. У 2014. години донето је 5 решења о отказу боравка, док је у 2013. години донето је 69 решења о отказу боравка.

Није било странац који су упућени у Прихватилиште за странце у 2014. години.

---

⁵ У смислу да би у случају повратка у земљу порекла био угрожен његов живот, слобода или безбедност.

ДОДАТАК: ПОПУЊЕНИ УПИТНИК ОД СТРАНЕ ОДСЕКА ЗА СТРАНЦЕ, СУЗБИЈАЊЕ
ИЛЕГАЛНИХ МИГРАЦИЈА И ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

ПОСТУПАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА
ПРЕМА СТРАНЦИМА - НЕРЕГУЛАРНИМ МИГРАНТИМА / ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА
ЗАТЕЧЕНИМ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Полицијска управа (ПУ)	ППУ Пријепоље
------------------------	---------------

подаци за период 1. ЈАНУАР - 30. ЈУН 2014. године

1.	Колико странаца су полицијски службеници ПУ ¹ затекли без исправа подобних за доказивање идентитета ² , странаца за које је постојао основ сумње да су на територију Републике Србије (РС) ушли незаконито ³ , као и других странаца који нису имали доказ да на територији РС бораве законито ⁴ (затечени странац)?	9 странаца
2.	Колико је затечених странаца доведено у ПУ/полицијске станице?	9 затечених странаца је доведено до ППУ Пријепоље
3.	За колико је затечених странаца који су доведени у ПУ/полицијске станице одређено полицијско задржавање?	Ниједном затеченом странцу није одређено полицијско задржавање.
4.	Да ли се у ПУ воде посебне књиге у виду евиденција о затеченим странцима, са знацима која полицијска овлашћења су према њима	За свако полицијско овлашћење које се примењује према затеченим странцима постоје евиденције у

¹ обједињени подаци за целу Полицијску управу, укључујући све полицијске станице и друге организационе јединице које су под њеном непосредном надлежношћу

² путна исправа, лична карта за странца, посебна лична карта или друга јавна исправа која садржи фотографију.

³ ван места или времена одређеног за прелазак државне границе; избегавањем граничне контроле; употребом туђе, неважеће, односно лажне путне или друге исправе; давањем неистинитих података граничној полицији; за време трајања заштитне мере удаљења странаца са територије Републике Србије, мере безбедности протеривања странаца из земље или мере отказа боравка.

⁴ боравак без визе, одобрења боравка или другог законског основа.

	примењена, односно које радње су спроведене?	ППУ Пријеполје
5.	Колико је обављено претреса затечених странаца?	Није обављен ниједан претрес изршено је 9 прегледа лица у складу са чл.64 Закона о полицији
6.	Где (на месту затицања или у полицијској станици), у ком циљу, и ког пола је лице које затечене странце претреса /прегледа; да ли се претресају /прегледају њихове личне ствари и средства?	Затечени странци се прегледају на месту затицања из безбедносних разлога, прегледају се њихове личне ствари и средства.
7.	Колико је било случајева ангажовања преводиоца за језик који је разумљив затеченим странцима?	Није било ни у једном случају ангажовања званичног преводиоца, с обзиром да је било реч о странцима који разумеју и говоре енглески језик па је превод извршен од стране полицијских службеника који говоре и разумеју енглески језик.
8.	За које језике су ангажовани преводиоци?	/

9.	За колико странаца је пружена правна помоћ?	Није било случајева у којима су странци тражили правну помоћ.
10.	Ко и на који начин странцима пружа правну помоћ, у чему се она састоји; како се решава проблем језика који је странцу разумљив?	/
11.	Да ли постоје било каква писана обавештења, брошуре и сл. којима се обавештавају правима и обавезама током боравка у РС; ако постоје – у ком облику, о којим правима и на којим језицима?	У ШПУ Пријепоље не постоје писана обавештења, брошуре којима се затечени странци обавештавају о правима и обавезама током боравка у РС.
12.	Колико затечених странаца је прегледано од стране лекара?	Ниједан затечени странац није прегледан од стране лекара.
13.	Како се поступа према затеченим странцима за које постоји сумња да су болесни, каква је сарадња са здравственим установама?	Ни у једном случају није постојала сумња да је реч о болесном затеченом странцу.
14.	Да ли је било случајева да је лекарским прегледима утврђено да су затечени странци оболели	Није било таквих случајева.

	од заразних болести и од којих?	
15.	Колико затечених странаца је било млађе од 18 година (деца)?	Сви затечени странци су били пунолетни.
16.	Како се поступа према затеченим странцима који су деца, да ли се прави разлика да ли је дете само или је у пратњи родитеља?	Нисмо имали случајеве да су затечени странци деца.
17.	Да ли се обавештава/позива орган старатељства када је затечени странац дете, а ради учешћа у поступку и пружања подршке детету?	Нисмо обавештавали орган старатељства због тога што су сви затечени странци били пунолетни.
18.	Каква је сарадња са органом старатељства, да ли се одазива на позиве и које радње предузима?	Нисмо сарађивали са органом старатељства јер је реч о лицима који су старији од 18 година.
19.	За колико затечених странаца је провераван / утврђиван идентитет?	Нисмо проверавали идентитет ни за једног затеченог странца.

20.	Колико затечених странаца није имало исправе подобне за доказивање њиховог идентитета?	9 странаца
21.	Колико затечених странаца је у поступку утврђивања њиховог идентитета фотографисано и дактилоскопирано (узети отисци отисци прстију)?	9 странаца
22.	Да ли се води посебна књига - евиденција о обављеним проверама / утврђивању идентитета затечених странаца?	С обзиром да ни за једног затеченог страног држављанина није провераван идентитет немамо евиденције о тим проверама.

23.	Према колико затечених странаца су поднети захтеви за покретање прекршајног поступка?	5
24.	Због којих прекршаја се према затеченим странцима најчешће подносе захтеви за покретање прекршајног поступка?	Према три затечена странца поднете су прекршајнае пријаве из чл.84 ст 1 а у вези чл.35 Закона о странцима, а према два затечена странца поднете су прекршајне пријаве из чл.85 ст.1 тач.3 Закона о странцима.
25.	Да ли и која полицијска овлашћења, односно радње спроводи ПУ према затеченим странцима по њиховом отпусту из затвора након издржане казне за учињени прекршај?	Ниједном затеченом странцу на подручју ППУ Пријеполје у наведеном периоду није изречена казна затвора за учињени прекршај.

26.	Коликом броју странаца је изречена мера удаљења	Изречено је према 5 затечених странаца мера удаљења.
27.	Које активности је ПУ предузимала ради принудног удаљења странаца који на територији РС бораве незаконито?	Полицијски службеници ППУ Пријеполје нису имали никакве активности везане за принудно удаљење странаца који на територији РС бораве незаконито.
28.	Колико затечених странаца је спроведено у Прихватилиште за странце?	Ниједан затечени странац није спроведен до Прихватилишта за странце.

29.	Да ли су полицијски службеници прошли кроз обуке у погледу избегличког права, права странаца, права азила; које и када; да ли се уочавају потребе у том погледу; да ли недостају јасније инструкције у раду?	У октобру 2013 године је организована обука на Златибору од стране представника УНХЦР-а у погледу избегличког права на којој су присуствовали полицијски службеници ОПП ППУ Пријеполје. Неопходно је организовати додатну у обуку у погледу спровођења Закона о азилу.
30.	Колико странаца је полицијским службеницима ПУ изјавило да имају намеру да траже азил у РС (у складу са ст.1. чл.22. Закона о азилу)?	4 странца
31.	Како се поступа према странцима који изјаве да имају намеру да траже азил - да ли се они одмах евидентирају уз издавање потврде да су изразили намеру да траже азил (сходно ст.2. чл.22. Закона о азилу) или се само усмено упућују да оду у неки од центара	Странци који изразе намеру за азил у Републици Србији а при том се обрате ППУ Пријеполје од стране полицијских службеника се они одмах евидентирају уз издавање потврде да су изразили намеру да траже азил.

	за азил?	
32.	Колики је број странаца којима су у поступку евидентирања издате потврде о израженој намери да траже азил (у складу са ст.1. и 2. чл.23. Закона о азилу)?	4 странца
33.	Колико је странаца који су изјавили да изражавају намеру да траже азил, у поступку њиховог евидентирања претресено ради проналажења њихових личних исправа и докумената (у складу са ст.4. чл.23. Закона о азилу)?	Ниједан странац није претресан него је извршен преглед затечеих странаца
34.	Колики је број странаца којима су издате потврде о израженој намери да траже азил у РС, а у поступку њиховог евидентирања нису код себе имали исправе подобне за доказивање њиховог идентитета, већ су у потврду унети само подаци које је странац дао о себи (у складу са ст.2. чл.23. Закона о азилу)?	4 странца
35.	Да ли се уноси фотографија странца у потврду о израженој намери да ће тражити азил у РС, у ситуацији када у поступку евидентирања његови личних подаци нису утврђени на основу расположивих исправа подобних за доказивање идентитета, већ су у потврду унети само подаци које је странац дао о себи?	На потврде о израженој намери за азил у РС које су издали полицијски службеници ППУ Пријепоље нису унете фотографије странца.
36.	Колико је странаца којима су издате потврде да су изразили намеру да траже азил, а који у поступку њиховог евидентирања нису имали исправе подобне за утврђивање њиховог идентитета, спроведено у неки од центара за азил (у складу са ст.3. чл.22. у вези чл.51. Закона о азилу)?	Ниједан странац од оних који су изразили намеру за азил није спроведен до неких од центара за азил од стране полицијских службеника ППУ

		Пријеполје
37.	Да ли се у ПУ воде посебне књиге - евиденције издатих потврда о израженој намери странаца да траже азил?	ДА.

Упитник попунио:

Име и презиме	Мирела Салиагић Ризвић
Контакт телефон	064/892-47-14
Е-mail адреса	pssimtljpr@mup